

Tio Guds bud

Då vi beständigt erfara, vilken stor och mångfaldig skada härflyter därav, att människor dels icke förstå, dels icke akta, vad Herren Gud i sin heliga lag bjuder och dömer, och vi därjämte besinna, vilket viktigt huvudstycke av allt Guds ord *de tio buden* utgöra; så hava vi äntligen, under anropande av Guds välbehag och Andens gåva, vågat att besluta oss för det nog så viktiga företaget att här försöka giva en utläggning och betraktelse över *Guds heliga lag* eller *de tio buden*. Vi inse ganska väl, att med allt det myckna goda, som även i kortare uppsatser över dyra bibelord i uppbyggliga berättelser, andliga sånger och dylikt på denna tid kommer själar till nytta, med alla de goda intryck av vederkvickelse, uppmuntran, varning och förmaning, som dessa strödda frökorn åstadkomma, så blir dock på längden vårt andliga liv och hela vår kristendom förnämligast beroende av de två huvudstyckena av allt Guds ord: *lagen och evangelium*; så återkommer dock beständigt vår tanke till dessa två stora huvudfrågor: Vad vill Gud, vad älskar, vad befäller Gud? Vad hatar och förbjuder han? Och den andra frågan: Huru är Gud sinnad emot mig, då jag ju ännu, tyvärr, är brottslig emot hans lag? Kan jag ännu hava hans nåd och vänskap, och på vilka grunder kan jag vara viss därom?

Detta är ju de stora huvudfrågor, omkring vilka hela vårt andliga liv rör sig. Detta förhållande kan icke ändras, ty det ligger djupt grundat i människosjälens eget väsende, såsom vi se därav, att dessa frågor uppstå även hos hedningen, som aldrig hört något Guds ord. Tvenne frågor sysselsätta honom dock i hans mörker: vad hans gud eller gudar älska, huru han skall tjäna och dyrka dem; och för det andra: huru han skall försona dem och vinna deras nåd, när de äro vredgade. Ja, dessa äro de frågor, genom vilkas besvarande allt andligt liv på jorden uppkommer, underhålles och utvecklas; och dessa äro de frågor, som endast i *Guds heliga lag och Kristi evangelium* besvaras.

Vad nu särskilt Guds heliga lag beträffar, så är det visserligen sant, vad en gammal kyrkolärare anmärkt, att »lagen är av naturen någorlunda känd, då däremot evangelium är en hemlighet, som är förborgad för allt förnuft», ja, såsom aposteln Paulus säger, är lagen så skriven att i alla människors natur, ock »hedningarna, som icke hava lagen, likväl av naturen göra det lagen bjuder», att de känna dess krav i sitt inre, »då deras samvete bär vittnesbörd, och deras tankar inbördes, anklaga eller ursaka» (Rom. 2); detta är sanning; och dock se och finna vi på samma gång, såsom ett nytt bevis på den förstörelse, som genom syndafallet övergick hela vårt väsende, att även fastän vi hava, läsa och höra lagen, de flesta människor äro alldeles i mörker om dess egentliga mening, att Moses täckelse ännu hänger över deras hjärta (2 Kor. 3), och att ingen människa kan rätteligen se, mycket mindre rätteligen akta, för att icke tala om göra vad lagen kräver, utan de, som äro mest upplysta och allvarliga, förbliva, såsom Luther om sig bekänner, »katekismilärjungar, så länge de leva» - den gamle lärofadern säger sig »var dag stava på tio Guds bud» - ja, så känna sig de bästa kristna inför Guds heliga lag; men vem kan med ord beskriva hela den övriga hopens förhållande till lagen?

För att ändå icke tala om den stora fräcka hopen av Guds föraktare, som hålla Gud och hans bud för intet i alla sina tankar och »frukta som nogast ett ögonblick för helvetet», så vilja vi blott påpeka, huru illa även många allvarliga själar förhålla sig mot Herrens lag och missförstå eller missbruka den till ett sådant fördärv för sina själar, att blott därför allt Guds ord är på dem fruktlöst - i det de så falskt umgås med Herrens bud, att de blott se på själva gärningen, men så lättsinnigt överfara Guds allra högsta fordringar, nämligen på hjärtat, att dessa aldrig få verka hos dem, vad Gud med sin heliga lag ville verka.

Det första och allra olyckligaste onda, som av detta lättsinniga och falska umgående med lagen härflyter, är det, att själar; som eljest icke förakta Gud, utan vilja vara något helt annat än världen, vilja vara Guds barn och efterföljare, bliva dock ingenting mer än *verkhelgon*, inbiliska och förblindade fariséer, mycket mer oåtkomliga för Herrens Ande, än de ogudaktigaste syndare; såsom Kristus sade: »Publikanerna och skökorna skola ingå i himmelriket förr än I» (Matt. 21:31). Denna försoffande, tjugande och förblindande verkhelighet uppkommer, såsom nyss sades, därigenom att en

människa umgås så falskt med Guds heliga lag, att hon endast ser på *gärningarna*, endast på huru man skall *leva*, och icke giver akt på *hjärtat*, dess *kärlek*, *renhet* och *helighet*, som är det första och det viktigaste, Gud kräver i sin lag. Nej, hon gör sig i stället, såsom vi förut någon gång sagt, en viss dagordning av några fromma iakttagelser, av sådant, som hon kan komma ut med, t. ex. att hon avlägger åtskilliga framstående syndavanor och begynner en daglig övning av Guds ord och bönen, och är nu tröstad, liksom hade hon gjort, vad hon borde, liksom det varit blott detta, Gud fordrade av oss - då hon likväl knappt har ens märkt, vad, han kräver i det första budet, mycket mindre fullgjort; det.

- Och när hon nu icke alls bryr sig om sådana stycken, som Gud allra först kräver, som utgöra det *första och yppersta budet*, såsom Kristus säger; när hon helt hastigt överfar och förbiser det, som »är störst i lagen», så är ju det att rent av öva falskhet inför Guds ansikte, är ju uppenbarligen att driva ett visst gäckeri med Gud; ty när hon kan göra en sådan skillnad på Guds bud, har, hon ju därmed bevisat, att hon i sin fromhet icke frågar efter Gud, utan endast aktar några gärningars eget anseende, ja, aktar sig själv, sin egen förträfflighet och helighet, men icke *Gud*, icke hans heliga ögon, hans vilja och bud, nej, dessa gäckar och föraktar hon.

Hon fägnar sig åt, att hon kunnat avlägga den och den syndaövningen, t. ex. hon plögade förut svärja eller missbruka Guds namn, nu gör hon aldrig mer det; hon plögade förut ohelga sabbaten med världsligt arbete eller tidsfördriv, nu gör hon aldrig det, utan vill nu öva Guds ord hela den dagen; hon levde förut i något skadligt överflöd i mat, dryck eller kläder, nu har hon avlagt sådant; ja, hon levde kanske i någon last, i otukt, eller i oärlighet i handel och arbete, nu har hon med Guds nåd avlagt sådana synder: är icke där den ena segern efter den andra? är icke där helgelse? är icke där en omvänd människa, en kristen?

- Hon gör ännu mer: hon plögade förut aldrig det minsta bry sig om andras väl eller ve, nu tager; hon hela världens nöd sig till hjärtat och lämnar människor både lekamlig och andlig hjälp; är icke där Andens frukter? är icke där kärleken, som är lagens fullbordning? Och skulle icke en själ, som har sådana gärningars vittnesbörd, vara tröstad? Skulle icke hon hava rättighet att tro och tillägna sig Kristi förtjänst? Men att hon på samma gång bedriver ett stort skalkstycke inför Gud, aldrig aktar hans första och yppersta bud, nämligen om hjärtat, aldrig giver akt på, huru det är därinne, t. ex. med *kärleken till Gud*, *med renheten i tankar och begär*, *med renheten ifrån egenkärlek*, *självbehag*, *avund och hat* - att hon är en sådan skrymtare, som icke aktar dessa inre synder, det ser hon icke. Och varför ser hon icke det?

Det kommer av den rosenlöja av utvärtes helighet och goda gärningar, som så övertäcker hennes inre, att hon aldrig kan se den ogudaktighet, som där råder. Men heter icke detta att umgås falskt med Guds lag, att *icke* låtsas märka, huru Gud allra först ser efter hjärtat, huru varje *Guds* bud allra först fordrar den inre heligheten, och att Gud är en helig nitälskare, som icke låter bedraga sig med gärningar, utan vill hava *hela människan* efter sitt sinne, såsom han säger: »*Varen heliga, ty jag, Herren eder Gud, är helig?*»

Det var detta skrymteri, detta falska spel med lagen, för vilket Herren Kristus alltid angrep fariséerna, då han t. ex. sade: »I gören bågaren och fatet rent utantill, under det att de innantill äro fulla av rov och omåttlighet. I ären lika vitmenade gravar, vilka utantill synas sköna, men innantill äro fulla av dödas ben och all orenlighet. Så synes ock I utvärtes rättfärdiga, men invärtes ären I fulla av skrymteri och orättfärdighet. I given tionde av mynta och dill och kummin, men haven låtit fara det, som är viktigare i lagen, nämligen domen och barmhärtigheten och tron. Detta borde man göra, och det andra icke låta» (Matt. 23).

Och då Herren i Luk. 18 framställer en bild av denna falska fromhet uti fariséen i templet, så säger han, att denne prisar Gud därför, att han icke var en rövare, en horkarl, en orättfärdig, eller såsom denne publikan, och att han omtalar sin religiösa dagordning, sägande: »Jag fastar två gånger i veckan och giver tionde av allt, vad jag förvärvar.» Se, på all sådan yttre rättfärdighet och fromhet hade han sitt öga, men har icke ett ord att säga om vad han hade invärtes i hjärtat. Så talar Kristus om denna falskhet inför lagen.

Och då han i sin stora bergspredikan genomgår fariséernas förvändning av lagen, så går det därpå ut, att de i varje bud sågo blott på gärningen, men förbisågo hjärtat och budets krav på detta; såsom då han säger: »I haven hört, att det är sagt till de gamla: Du skall icke dräpa; men vilken som

dräper, han skall vara skyldig under domen. Men jag säger eder: var och en som förtörnas på sin broder, han skall vara skyldig under domen etc. I haven hört, att det var sagt till de gamla: Du skall icke göra hor.

Men jag säger eder: var och en som ser på en kvinna till att begära henne, han har redan gjort hor med henne i sitt hjärta» o. s. v. O, att vi dock en gång vaknade och kunde besinna, att detta är Herren Kristi nitälskan om lagen, att på detta sätt ser och dömer Gud över vårt förhållande till densamma!

Men vad var nu frukten av, denna falskhet inför lagen? Frukten var, att dessa utvärtes rättfärdiga voro invärtes obrutna och helbrägda, voro goda, fromma och heliga i sina egna ögon och därför icke kunde annat än förargas på Kristi evangelium, som kastade de bästa och sämsta under en och samma fördömsedom, ja, gjorde nedslagna syndare rättfärdiga och saliga, men dem åter, som voro själva rättfärdiga, till fördömda syndare - denna Kristi besynnerliga dom, som åt den förlorade sonen, vilken förlösat sitt arv med skökor, gav den yppersta klädningen och den gödda kalven, men åt den äldre, ostrafflige sonen, som »alltid hade tjänat sin fader och aldrig överträtt hans bud», gav icke ens ett kid o. s. v.

Vem kan undra, att en så grov galenskap, ett så ursinnigt kätteri, som denna Kristi dom och lära måste vara för dem, som på fullt allvar trodde sig rättfärdiga, gjorde dem »ursinniga» (Luk. 6:11), och att de nu gjorde Kristus och hans lilla hop till kättare och syndare, som föraktade lagen? Efter de själva sågo sig heliga och icke hade något besvär med den invärtes orenligheten, så voro de desto mer lediga för aktgivande på andra och på yttre iakttagelser, och voro därvid så grannsynta och stränga, att de ock gjorde Herren Kristus och hans apostlar till syndare emot lagen.

Tänk, vilket märkligt förhållande (och vilket i alla tider är detsamma), att just de som voro falska inför lagen, de voro de mest nitiska om lagen; de som icke gåvo akt på dess viktigaste krav, de voro de strängaste i avseende på några yttre iakttagelser, åtminstone när det gällde andra; de talade beständigt för lagen och sågo så noga efter gärningarna hos andra, att de ock beskyllde själva Kristus t. ex. för att bryta sabbaten, dricka vin, undfå syndare o. s. v.; men Kristus åter, som efter deras tycke var alltför mild emot syndare, han drev lagen så djupt och strängt på den invärtes människan, att ingen människa kunde bestå inför honom!

Ja, vi förstå det väl, Kristus och fariséerna hade nämligen helt olika, ja, motsatta *ändamål* med lagen; fariséerna ville med lagen göra människor *heliga*, och Kristus ville med lagen göra människor till *syndare*. Detta var skillnaden. Och detta må nu vara nog om det första och allra olyckligaste onda, som kommer därav, att man icke rätt förstår och aktar lagen.

Den andra skadan, som därav följer, är ännu mer hemlighetsfull eller främmande för vårt vanliga sätt att tänka. Den består däruti, att väckta, arbetande och betungade själar, som till någon del se sitt inre onda, idkeligen, genom lagens regering i samvetet, förhindras från den rätta trons frihet, och således från en hel salighet i Kristus och från den kärlek och kraft, som blott därmed följer - de förhindras från all denna salighet blott därigenom, att de icke se, vad lagen annars visar, om blott Moses täckelse borttages, nämligen huru helt förlorat det är med alla våra försök att göra lagen till fyllest, huru helt förtappade, ja »sålde under synden», alla människor äro, utan de fortfara oupphörligen att hoppas, sträva och hoppas och vänta att genom fortsatt bemödande och bedjande och vakande och stridande få se synden utrotad eller åtminstone så mycket förminskad, att de kunna få tro Guds nåd.

Även hos dessa är felet, att de icke rätt se och akta lagens höga krav och bestämda domar över den minsta syndaorenlighet, utan mena, att blott någon förbättring skall tillfredsställa honom. De se icke, eller akta icke, vad Gud så högtidligt förklarar: »Förbannad vare var och en, som icke förbliver vid allt - allt det, som är skrivet i lagens bok» etc., att därför, såsom aposteln säger, »alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse» (Gal. 3:10). Ju klarare en människa ser, vad lagen kräver, desto förr och desto fullkomligare blir hon tröstad och frigjord från all synd och dom, när hon får höra evangelium.

Det är vanligen brist på ljus i lagen, som gör, att en evangelii hörare likväl kan förbli bunden under lagen och förbli i sitt trälaktiga, marterade, döda och vanmäktiga tillstånd. Om du blott finge riktig syn på lagens helighet i dess krav och domar, så skulle du snart. bli »dödad från

lagen», »lös gjord från honom, i vilken vi höllos fångna» (Rom. 7:4, 6), och på en gång komma in i en hel salighet av idel utsäglig nåd och gåva, så att du skulle blott fröjdas och prisas. Först då, när krukorna bliva *överfulla*, blir allt vattnet förvandlat till vin. Se då, vilket viktigt ämne det är att söka rätt förstå och betrakta lagen.

Men nu, då du blivit dödad ifrån lagen och salig blott i Kristus, då skall ock lagen bliva dig en utsägligt dyr gåva av din Fader, därför att du av denna korta och tydliga lag alltid vet, vad som är din Faders välbehag och vilja, vad han älskar och vad han hatar. O, huru kostliga äro icke då Herrens bud och rätter, när hjärtat först är frigjort inför lagens domar och icke har mer i lagen, än en *vägkarta*, som visar oss Guds viljas väg för levernet - en väg, som därjämte är krönt och guldbeströdd med Kristi fotspår! Då sjunger man hjärtligen med David: »Huru kär har jag icke din lag! Jag har dina bud mera kära än guld, ja mer än fint guld, dina vittnesbörd äro min lust, de äro mina rådgivare» (Ps. 119).

Ja, vem kan med ord utsäga, vilken dyrbar gåva det då är, att Gud givit oss sina bud? Först, vilken utsäglig nåd för ett människobarn att här på jorden få göra något, som Gud själv velat hava av oss! Tänk, huru ängsligt det hade varit, om Gud aldrig hade tillstatt oss att göra en enda gärning, honom till tjänst och behag! Vilken möda och pina hava icke människor gjort sig i den meningen, att de gjorde Gud behagliga gärningar! Om vi en gång finge våra sinnen så öppnade, att vi riktigt trodde och såge, att vi verkligen få göra Gud tjänster, så skulle vi väl giva allt, vad vi ägde, för ett enda sådant tillfälle, så att vi sedan kunde minnas och säga, att vi fått göra Gud själv en tjänst. Vi skulle aldrig kunna glömma en sådan nådefull stund, utan tala därom, så länge vi levde.

Och för det andra: vilken utsäglig nåd, att Gud så tydligt *sagt oss*, vad som är hans vilja, sagt oss, *vilka* gärningar han vill hava av oss - att han icke lämnar oss åt våra egna mörka och dåraktiga tankar därom! I huru mångfaldiga dårskaper råka icke de, som antingen icke äga eller ock icke veta att akta på Herrens bud! För att dock icke tala om hedningarna, vilka just till *gudstjänst* göra de rysligaste synder, så kasta blott en blick på den mängd av vidskepelse, som övas i den sanne Gudens namn, där man förgäter, att hans egna bud måste vara det säkraste rättesnöret för vad honom behagar - då den ena tror sig behaga Gud genom att se mycket bedrövad ut eller piska sig; den andra genom att till ett visst antal gånger upprepa en och samma bön; den tredje genom att, kanske övergivande en värnlös fader eller moder, innesluta sig inom ett enskilt rum, för att leva blott med Gud o. s. v.

Allt sådant har kommit därav, att man vänt sig ifrån Guds bud till sitt eget förmörkade hjärtas tycken och känslor. När vi besinna allt sådant, så finna vi, att vi aldrig i tiden kunna nog tacka Gud för den stora nåden, att han givit oss sina bud och låtit oss få veta, vad han vill hava av oss, och därjämte, att han sagt oss det i en så kort och tydlig lag, som dessa tio buden äro; ty om vi rätt förstå dem, så, finna vi blott i dessa tio buden all Guds vilja efter- lagen, såsom Kristus sade om summan av lagens två tavlor, nämligen kärleken till Gud och kärleken till nästan: »På dessa två buden hänger hela lagen och profeterna».

Tänk, vilken förmån för oss, att Herren Gud har så kort sammanfattat all sin vilja, att vi i dessa tio buden hava all hans lag, att vi icke behöva fara vitt ut med våra tankar, för att få veta Guds vilja, utan finna allt på ett ställe! Om vi nu komma i villrådighet, om det och det är synd eller en Gud behaglig gärning, så borde vi dock vara så förståndiga, att vi tänkte: Ingenting kan vara säkrare, än det Gud själv har sagt; ingenting kan vara en så god gärning, som den Gud själv befallt, och ingenting kan vara synd, utom det Gud förbjudit - ty synd är blott det, som strider emot lagen (se grundtexten i 1 Joh. 3: 4).

Vi borde förstå, även av de otaliga exemplen på välmenta vidskepligheter i Jesu namn, att uti andliga ting hela vår natur är blott mörker, att vi därför måste fråga Gud i allting; vi borde lätt kunna tänka, att ingen kan bättre veta Guds vilja än Gud. själv; att därför ingenting kan vara en bättre gärning, än den Gud själv har lärt oss; att ingenting kan behaga honom mera, än det han själv befallt oss. Se då, vilket »ljus på våra vägar» vi hava i Guds bud, och vilken salig trygghet, då man blott har hans ord till »sina fötters lykta».

Efter denna inledning vilja vi nu, med anropande av Guds närvaro och nåd, begiva oss till själva det stora ämnet: *Guds heliga lag eller de tio buden*. Herren vare oss nådelig och lede oss i all sanning!

Sedan Gud i skapelsen hade inskrivit sin lag i människans hjärta, men genom syndafallet denna lagskrift var ur hjärtat så utplånad och i samvetet så fördunklad, att varken dess innehåll eller dess heliga vikt kunde rätt förnimmas av människan, ville han omsider förnya denna lagskrift och ställa den för människornas ögon i tydliga ord. Det folk, som han hade utvalt till att emottaga och förvara hans lag, förbereddes för denna sin kallelse på- mångfaldigt sätt, såsom först genom många härliga uppenbarelser av Gud själv, varvid han uttalade ett och annat av sina bud och sina löften (se 1 Mos. 17:1; kap. 18; kap. 22:18; kap. 32:30, m. fl.), sedan genom mycket lidande och förtryck i Egypten, och slutligen genom stora och underbara erfarenheter av Guds makt och trofasthet, då han med mäktig arm utförde sitt folk ur »träldomens hus».

Strax efter dessa djupast genomgripande erfarenheter förde Herren genom sin moln- och eldstod och genom sin tjänare Moses sitt folk till det berget, där han ville med synliga och starkt väckande tecken uppenbara sig och tala till människorna. Innan Herren nu, uttalade sin heliga lag, befallde han först, att folket skulle i två dagar »helgas» genom tagningar och fastande, endast för att desto mer väcka dem till uppmärksamhet på vad som nu förestod. Då följer »På tredje dagen därefter, när det hade blivit morgon, begynte det dundra och blixtra, och en tung molnsky kom över berget, och ett mycket starkt basunljud hördes; och allt folket i lägret bävade. Men Moses förde folket ut ur, lägret, Gud till mötes; och de ställde sig nedanför berget. Och hela Sinai berg höljdes i rök, vid det att Herren steg ned därpå i eld; och en rök steg upp därifrån, lik röken från en smältugn, och hela berget bävade storligen. Och basunljudet blev allt starkare och starkare. Mose talade, och Gud svarade honom med hög röst» (2 Mos. 19:16-19). Se här den förskräcklige nitälskarens tecken!

Allt detta dunder och ljungande, detta svarta moln,; denna rök och denna skarpa basun, allt utgjorde här ett majestätiskt; bildspråk, varmed Herren Gud ville i synliga tecken uttrycka sitt heliga eldsnit om den lag, han nu ville uttala, och , den rättfärdiga vrede, som skulle drabba dem, vilka äro under lagen och dock icke hålla lagen. För dem blir Gud en »förtärande eld». »Åt dem är det svarta mörkret förvarat» (2 Petr. 2:17), och »röken av deras plåga skall uppstiga i evighet» (Uppb. 14:11). Så talar Guds uttryckliga ord.

O, att det bleve var och en givet att djupt betänka, att denna heliga lag och dess domar, som av Herren Kristus stadsfästades med dessa kraftiga ord: »Sannerligen säger jag eder: Förrän himmelen och jorden förgås, skall icke den minsta bokstav eller en enda prick av lagen förgås» (Matt. 5: 18) - denna lag skall du aldrig kunna bryta, utan att dess domar skola drabba dig, just dig, som bryter den!

Sker nu det i nådatiden, att domen träffar ditt samvete, och du kommer till uppgörelse och förlikning med Gud, innan han sätter sig på domstolen, då undgår väl du den eviga förbannelsen, ty du »kommer icke i dom» (Joh. 5:24), du »varder icke dömd», utan du får genom Kristus evigt liv; »ty Kristus är lagens ände» etc. (Rom. 10:4), och »då vi varda dömda (här i tiden), så varda vi tuktrade av Herren, på det vi icke må varda fördömda med världen» (1 Kor. 11:32); men det står dock fast, och det må var och en djupt fästa i sin själ, att en gång - antingen i tiden eller på domedagen - skall varje människa dömas efter denna lag.

Och var utgivandet av lagen åtföljt av sådan, förskräckelse för folket, huru mycket förskräckligare blir icke domen efter samma lag för dess föraktare! Då skola vi ånyo höra den skarpa basunen och se mycken eld, »då Herren själv skall stiga ned från himmelen med befallande rop och överängels röst och med Guds basun och i eldslåga, för att hämnas på dem, som icke känna Gud och icke lyda vår Herre Jesu Kristi; evangelium» - men ock »till att förhärligas i sina heliga och ; beundras i alla dem, som tro» (1 Tess. 4:16; 2 Tess. 1:8, 10).

O, att Gud måtte förbarma sig över oss och öppna våra sinnen, att vi genom hela vårt liv måtte betänka sådant och behålla den sanna bilden av Gud, nämligen; att han är både i »godhet och stränghet» lika stor och majestätisk, både nådelig och förskräcklig i lika hög grad, övermåttan nådelig emot dem, som frukta honom och hoppas på hans godhet i Kristus, men ock övermåttan förskräcklig för dem, som förakta både hans domar och hans nåd. Sådant ville han med alla dessa kännetecken säga oss.

Då nu alla förberedelserna voro fullbordade, och allt folket stod med bävan inför Sinai, då talade Herren Gud med hög, majestätisk stämma, så att omkring tre miljoner människor kunde höra honom från det höga berget; och nu talade han dessa orden:

Jag är Herren, din Gud, som har fört dig utur Egyptens land, ur trälldomshuset.

Du skall inga andra gudar hava jämte mig o. s. v.

Betraktom nu först Herrens egen inledning till sin lag: »Jag är Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset.» Här låter Herren förstå, vem han är, som talar, och på vilka grunder han kunde så bjuda, befalla och döma. »Jag är Herren.» Det är detta: »Jag, Herren», som är den egentliga grunden till den heliga lagens eviga vikt och evigt förbindande kraft. »Jag är Herren, jag är Jahve», den evigt varande, den självbestående - urkällan till alla väsenden och all makt.

Låtom oss tänka. Varifrån är människan kommen - hon, som skall lyda denna lag - vad är människan? Hon är ju hans händers verk, hans skapade varelse. Har han icke då all makt och rätt att bjuda henne vad han vill, inskränka hennes frihet och föreskriva henne lagar? Detta är det första, han med detta ord påminner oss. Och låtom oss djupt betänka detta. Ty det är just grunden till all olydnad och allt förakt för Guds lag, att vi icke besinna, *vem Herren* är, som givit lagen, och vad *vi* äro inför honom. Ja, om det bleve oss givet att se eller förnimma, *vem* han är, som talar i den heliga lagen, så skulle vi väl hellre försmäkta och dö, än vi skulle våga att göra något emot honom.

Vi säga icke, att vi skulle därigenom hava makt att emotstå synden, nej, det står icke så till med oss efter syndafallet, att vi blott på ett bud kunna göra vad vi vilja, men vi skulle ock därför försmäkta och förtvivla, om icke Gud själv förbarmade sig och frälste oss. Så långt ifrån, att vi skulle vara säkra och obrutna med alla våra synder.

Ty tänk, vad det är, att *han* giver lag åt människorna - *han*, som är himmelens och jordens store skapare, som i begynnelsen gjorde allting av intet, som skapade solen, månen och stjärnorna och jorden med allt vad däruppå är, och skapade människan, sig till en avbild, till barn och arvinge, utrustad med förmögenheter att höra och förstå hans vilja - *han*, »vilkens namn är Stor och Hög, den Evige och Helige» - (Jes. 57:15) *han*, som »bär jorden med tre fingres mått» - *han* ger människan bud och lagar.

Skulle vi våga att trotsa och förakta honom? Vilket förskräckligt fördärv i alla våra krafter, att vi icke ens äro bekväma att besinna sådant! Vi borde likväl betänka, att Gud kan varje ögonblick krossa oss, likasom man krossar en fluga, att vi äro helt i hans händer, att vårt liv och all vår välfärd i tiden och i evigheten beror av honom. Vi hava icke ett andedrag i vår makt, och Gud har otaliga sätt och medel att straffa dem, som förtörna honom; såsom vi ock se på alla sidor, huru han tillsänder den ena en ond bråd död, den andra en förskräcklig sjukdom, den tredje galenskap, den fjärde en förblindelse och djärvhet, som bringar honom i synd och skam. Det är sant, vad Luther säger, att »Gud har på alla sidor snaror och fällor för sina föraktare, så att de kunna ingenstädes undkomma honom.»

Och slutligen är han ock den, som kan fördärva både själ och kropp i helvetet. Ja, om icke han vill taga vår arma själ om hand, när vi dö, och föra den till himmelen, så blir den för evigt borta. - Och honom skulle vi våga att förakta och trotsa! - Betänk även å andra sidan, huru mycket gott Gud kan göra oss, om han är oss nådig. Huru mycken nåd och välsignelse i tiden, och huru mycken glädje och salighet genom en hel evighet kan icke han giva sina vänner! Och honom skulle vi våga att förakta och trotsa!

Tänk, om han blott ville taga sin helige Ande ifrån dig och lämna dig åt naturens mörker, köttets lustar och djävulens makt! - Låtom oss därför bedja över detta ordet: *Jag är Herren*, nämligen att vi få detta ord såsom med stora, flammande bokstäver skrivet i vår själ, att det står oss för ögonen i alla våra livsdagar.

Men de orden: »Jag är Herren» - Jag är Jahve - innebära ock en annan viktig lärdom, i avseende på den heliga lagen. Den listige fienden bringar stundom fåkunniga själar på den tanken, att Gud icke skall i alla tider hava lika allvarligt nit om sin lag, utan t. ex. genom vårt syndafall och den vanmakt

under synden, som därav följde, samt genom sin Sons sändande hava gjort någon ändring i sina fordringar, så att han skulle icke nu mena det så allvarligt med sina bud. Mot denna villfarelse är visst det enklaste och mest avgörande svaret det, som Kristus själv gav i sin bergspredikan, då han sade: »I skolen icke mena, att jag har kommit för att upplösa lagen eller profeterna. Jag har icke kommit för att upplösa, utan för att fullborda.

Ty sannerligen säger jag eder: Förrän himmelen och jorden förgås, skall icke den minsta bokstav eller en enda prick av lagen förgås, förrän allt har skett» (Matt. 5: 17, 18). Och att Herren med de orden icke åsyftade blott den förebildande ceremoniallagen, utan verkligen de tio budens lag, det kan var och en själv se av det, som genast följer, då han till ytterligare förklaring av sina ord tillade: »Därför, vilken som upplöser ett av dessa minsta bud och läger människorna så, han skall kallas minst i himmelriket» m. m., och så börjar han själv den mest djupgående tolkning av några bland de tio buden, i synnerhet det femte och sjätte (v. 21-32).

Här hava vi således Kristi egen bestämda förklaring, att han icke var kommen att upplösa lagen och icke tålde, att någon upplöste ens det minsta av dess bud. Detta är mest klart och avgörande. Men sedan ligger ock denna lärdom i det namn, med vilket Gud här anger sig för folket, nämligen Jahve, ty Jahve betyder: den evigt varande, oföränderlige; det överensstämmer alldeles med det svar, Gud gav Mose, då han frågade efter hans namn och sade: »När jag kommer till Israels barn och säger till dem: Edra faders Gud har sänt mig till eder, och de säga till mig: Vad är hans namn? vad skall jag då säga dem?» Då sade Gud till Mose: »Jag är den jag är. Så skall du säga till Israels barn: *Jag är*, han har sänt mig till eder» (2 Mos. 3). En sådan betydelse har ock det namnet Jahve, varmed Gud börjar sin lag.

Då har han därmed även låtit förstå, att hans lag aldrig i tiden skulle till en bokstav eller en prick förändras. Det är nämligen värt att märka, att själva grunden för Guds heliga lag icke egentligen är någon fri, tillfällig vilja hos Gud, utan fast mer just hans eget *väsendes natur*; ty frågar någon, varför vi skola vara heliga, så säger Gud själv: »Varen heliga, ty jag är helig» (3 Mos. 11: 45; kap. 19: 2). Han säger icke: »ty jag vill så»; utan han säger: »ty jag är helig.»

Frågar någon, varför Gud skall tillbedjas i anda och sanning, så säger Kristus: »Ty Gud är en Ande» (Joh. 4: 24). Då nu grunden till den heliga lagen ligger i Guds eget väsende, så förstå vi, varför den omöjliga kan någonsin förändras, ty då skulle Gud själv vara förändrad. Därför kan det aldrig i tid eller i evighet bliva lovligt vad Gud i sin lag förbjudit. Att hava andra gudar, att missbruka Guds namn, förakta hans ord eller förakta sin nästa, att avundas, hata, eller beljuga honom o. s. v., sådant kan aldrig för något enda tillfälle, eller för någon omständighet, t. ex. vår fallna naturs svaghet, bliva oskyldigt eller tillåtet, utan förblir evinnerligen Gud misshagligt. Ty Guds lag har sagt oss, att det är stridande mot hans heliga sinne; och hans sinne kan aldrig förändras. Detta är ock något, som vi hava att betänka vid de orden: »Jag är Jahve.»

När vi nu betänka, att denne store, oföränderlige och helige Gud är allestädes närvarande, allestädes över oss och omkring oss, att han allestädes och varje ögonblick ser på oss, att han ser allt, vad vi göra, i ljuset och i mörkret, ja, ser varje tanke i vår själ, varje den hemligaste avsikt, och hör varje ord av vår tunga, så kan man väl försmäkta vid känslan av sitt synduppfyllda väsende och ropa med profeten: »Ve mig, jag är förlorad!» Sannerligen, icke skall någon människa vara förnöjd över sin helighet, om hon är rätt vaken och nykter, om hon rätt ser Gud.

Men därpå beror det. Här hjälper intet förstånd, ingen eftertanke; nej, det beror på en Guds väckande ande, som låter oss få en syn på *Guds helighet och närvaro*, *lik* den, som profeten fick, då han så ropade, som vi nyss anförde. Han såg Herren, säger han, och seraferna, som ropade: »Helig, helig, helig är Herren Sebaot; hela jorden är full med hans härlighet.» Det var då, som profetens helighet förbleknade, så att han förskräcktes och ropade: »Jag är förlorad - jag är en man med orena läppar och bor ibland ett folk med orena läppar» (Jes. 6). Det är *Guds helighet och närvaro*, som förkrossar de största helgon, om de äro nyktra och sanna helgon, så att de känna, vad som är i hjärtat.

Men nu skulle ju en kristen varje stund vandra i sin Guds närvaro, tro och besinna densamma. Huru olyckligt är det icke då, att vi stundom gå hela tider och glömma, att den helige Guden är tillstädes! Vilken sömnaktighet, falskhet och slapphet i all vår kristendom måste icke därav följa! Däremot, vilken vaksamhet, vilken helig stämning och vilken mäktig tröst i alla bekymmer, om vi

kunde ständigt besinna, vad David säger: »Evad jag sitter eller uppstår, vet du det; du förstår mina tankar fjärran ifrån. Evad jag går eller ligger, utforskar du det och med alla mina vägar är du förtrogen» (Ps. 139).

Vi hava alla ett djupt vittnesbörd i vårt inre, att Gud verkligen är närvarande och ser oss - ja, så djupt, att knappt någon otrogen är så grov i sina tankar, att han menar, det Gud icke sett hans synder. Tänk, om du blott kunde besinna, vad du således känner i ditt eget inre, vilken vaksamhet det skulle medföra! Och vilken utsäglich tröst! Ty ser Gud mig i alla sämre stunder, så måste han väl lika säkert se mig, då jag ropar till honom, och då jag med någon liten kärlek söker att tjäna honom. Och ser han alla mina onda tankar, varom jag har ett så bestämt vittnesbörd, så måste han ock se mina bekymrade tankar, ja, mitt hemligaste begär efter honom, mina doldaste suckar; vilket ock tröstade David, då han sade: »Min suckan är dig icke fördold.» Gud give oss sin nåd att beständigt tro och besinna Guds oföränderliga *helighet och närvaro!*

Men den majestätiska rösten på Sinai sade icke blott: »Jag är Herren», utan den sade: »Jag är Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset.» Vad innebära nu dessa ord? – Här komma vi till de rätt gripande omständigheter, som giva det första budet och alla buden deras alldeles förkrossande vikt och betydenhet. Men vi vilja först se, vad orden inneburo för Israel. »Jag är din Gud», d. ä. jag är den Gud, som gjort förbund med dig, att jag skall vara din Fader och Gud, och du skall vara mitt folk (1 Mos. 17:7); därför är jag ock den Gud, som du allena, o Israel, känner och tillbeder.

Då alla andra folk och människovarelser på hela jorden ligga under hedendomens mörker, gå till de stumma avgudar av trä och sten och intet veta om all världens store Skapare, så är du, o Israel, benådad med himmelens ljus, med den sanne, evige Gudens kunskap och bekantskap, benådad med stora underbara uppenbarelser av en levande Gud och med oräkneliga välgärningar av honom. Ja, jag är din Gud, »som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset».

Israel, förgät icke, vad jag har gjort dig; känn dina förbindelser, betänk, huru du bör frukta och älska mig och förtrösta på mig; ty jag är den, som för din skull plågade hela Egyptens land; jag är den, som för din skull dräpte allt förstfött, »ifrån konungens förstfödde, hans som satt på tronen, ända till fångens förstfödde, hans som satt i fängelset»; jag är den, som för din skull befallde havet att vika och göra väg för dig, men sedan fördränka alla dina fiender; jag är den, som med allt detta förlösslade dig från en jämmer, som hördes allt upp till himmelen, och därvid få bevisat sin makt och stränghet på dina förtryckare, att du väl må hava lärt att *frukta* mig, men ock bevisat en sådan kärlek på dig, att du har stora skäl till att älska mig och hörsamma de bud, som jag bjuder dig i dag. - Något sådant ville den store Guden säga sitt Israel.

Men vi skynda genast att komma till oss själva. Allt detta och ännu mycket härligare saker har Gud att säga även till oss. »Eller är Gud allenast judarnas Gud? Är han icke ock hedningarnas? Jo, visserligen ock hedningarnas», säger aposteln. I allra högsta bemärkelse må väl Herren säga till sin kristenhet: *Jag är din Gud*; ty du känner och bekänner mig med oändligt större kunskap, än folket vid Sinai, du, som vet allt vad jag gjort på jorden, vad jag gjort med Israel, vad jag gjort med hednafolken och vad jag gjort med dig - vad jag gjort i min Sons sändande, och vad jag gjort med den stora skara av evangelister, som burit dig mitt ord, vad jag gjort med martyrernas ärofulla här, som med sitt blod beseglat gudomligheten av sin tro, och vad jag gjort och dagligen gör genom den helige Ande i själarna.

- Här är nu den hop av omständigheter, som kunde komma oss att skälva, om vi icke vore så alldeles försoffade och blinda, som vi äro, nämligen att Gud har gjort och uppenbarat så mycket för oss, och vi likväl gå så döda, sovande, iskalla och avgudiska, att vi förtjante tusen gånger kastas till helvetet, om Gud skulle handla med oss efter förtjänst.

Måtte då var och en, som har någon gnista av liv och besinning, rätt allvarsamt taga dessa saker i betraktande och så fråga sig, huru han borde älska en sådan Gud, frukta, lyda och förtrösta på honom! Ty att sova och blunda för allt vad *Gud är* och *gör* och *vill*, det kan icke vara en riktigt god själsbelägenhet.

Besinna således först allt, vad du *vet* om Gud, du, som blivit uppfostrad vid evangeliets ljus och allt ifrån din spädate barndom lärt Guds ord, och betänk sedan, vad du själv i din levnad erfarit av samme Gud. En sådan besinning utgör för oss den beredelse till lagens hörande, som motsvarar dessa

orden till Israel: *Jag är Herren, din Gud, som har utfört dig* etc. Vad har Gud uppenbarat för dig om sina verk och sin kärlek?

- Det är detta, som skall på det kraftigaste beveka dig att frukta och älska honom och förtrösta på honom; det är detta, som binder dig vid det tyngsta ansvar, om du ändå glömmer honom, lever i vädret, icke fruktar honom och icke förtröstar på honom; ty vi erinra oss, huru Kristus dömde, då han »begynte förevita de städer, i vilka hans flesta krafter hade blivit gjorda, att de icke hade gjort bättring», nämligen att det »ve», han utropade, var till graden avmätt efter den grad av nåd och upplysning, som vardera staden hade åtnjutit. Där se vi med ögonen, huru Gud dömer, nämligen efter de uttryckliga orden: »Var och en, åt vilken mycket har blivit givet, av honom skall mycket varda utkrävt, och den, åt vilken man har anförtrott mycket, av honom skall man fordra mera.»

Nu, hur mycket är icke dig, o kristen, givet av Guds godhet, Guds gåvor och Guds kunskap! Du vet allra först, huru den store, gode Guden i begynnelsen skapade oss människor, att vara hans barn och arvingar, och för vår skull skapade allt, som är på jorden (1 Mos. 1: 28, 29), så att där icke finnes ett strå, icke ett träd eller en sten, icke ett djur eller en fågel, som icke skapades för människan, vilken var barnet och arvingen. Tänk, huru kraftigt allt detta ropar till oss över det första budet: En sådan Fader skolen I älska över allting, honom tjäna och lyda och på honom allena förtrösta! Varje strå, varje träd står framför oss och ropar: »Se din Guds kärlek till människan! Och du är ock en av det släktet.» Om vi finge de andliga sinnena öppnade, skulle vi uti varje djur och varje fågel se en Guds predikant, som säger: »Se, huru kär han har människorna! Vi alla äro skapade för eder » -

Ja, om vi såge, huru han icke blott giver oss det, som var *nödvändigt* till kroppens uppehälle, såsom säd, örter, djurens och fiskarnas kött m. m., utan ock det myckna, han givit oss blott till *vederkvickelse*, såsom blomstrens fägring och vällukt, fåglarnas kvitter och dylikt, så skulle vi av varje blomma och sångfågel höra det milda tilltalet: Si, huru god Fader I haven, att han icke blott vill föda och kläda barnen, utan ock vederkvicka och glädja dem! Huru bören I icke älska en sådan Fader! - Men nej, vi se intet. Likasom de oskälige djuren med horn eller borst, gå ock vi mitt uti massan av Guds välgärningar och se intet, tänka intet, utan endast njuta och sova.

Vi äro så på alla sidor omslutna av Guds kärleks- och huldhetsbevis, att vi icke ett ögonblick leva dem förutan, och likväl se vi intet, tro intet och älska honom intet. Vem har givit dig din mänskliga tillvaro, din kropp och själ, dina ögon, öron, förnuft och alla sinnen? Vilket av dessa ville du förlora? Skulle du icke då älska och frukta honom, som givit dig allt gott, och som varje ögonblick kan taga det ifrån dig? Den luft, du andas, den källa, som vederkvicker dig, den eld, som värmer dig, vem har givit dig allt? Huru obegripligt djupt är icke människan fallen, att hon icke ens är bekväm att se och besinna det, som dock synes för ögonen! Huru skulle vi icke blott för sådana gåvor älska och frukta Gud, vara honom lydiga och på honom förtrösta!

Men vi veta ännu mer. Gud gav icke blott jorden med allt, som är däruppå, åt människan - nej, jorden var blott vår skola, vår pilgrimsfärd och vårt natthärbärge - människan var ämnad för ett bättre land, än detta. Så säger Kristus till dem, som stå på hans högra sida i domen: »Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som eder är tillrett ifrån världens grundläggning.» Hör, himmelen, säger Kristus, är det rike, som är tillrett åt hans vänner, och det »ifrån världens grundläggning». Människan är dock ämnad till något mer, än trädet eller djuret, som lever en tid till hennes tjänst och sedan blir till intet.

Så mörka och otrogna våra hjärtan än äro, bära de dock inom sig ett visst vittne därom, att människan är ämnad till ett evigt liv i himmelen. O, att Gud förbarmade sig och gäve oss nåd att rätt djupt besinna sådant och så fråga oss: Huru bör oss då vara mot en sådan Fader, som icke blott skapat allt, som är på jorden, för oss, vilket blotta ögat och förnuftet kan se, utan ock himmelens boningar till ett evigt liv? Huru borde icke vårt hjärta beständigt vara fullt av kärlek och tillbedjan till en sådan Gud! Det är alldeles förskräckligt, huru djupt människonaturen är fallen.

Vi borde dock annars åtminstone kunna stanna vid en sådan fråga, som denna, och på fullt allvar undersöka: »Är det sanning vad som här säges, att människan är ett sådant föremål för Guds hjärta och tanke, att han icke blott skapat allt, som är på jorden,, för hennes skull, utan även från

världens grundläggning tillrett himmelen för henne? Är det verklig sanning - eller endast en dikt och »kloka fabler»? Och är det sanning, då borde ju allt, som är på jorden, bliva oss till intet emot det enda, att älska, tillbedja och lyda en sådan Gud. Eller är det icke då övermåttan billigt, vad Gud av oss fordrar, nämligen: »Du skall älska Herren din Gud av allt ditt hjärta och av all din själ och av all din kraft och av allt ditt förstånd», och sedan: »Du skall älska din nästa såsom dig själv.»

Detta är ju allt, som han har begärt, och det är ju, såsom nyss sades, övermåttan billigt: ty snart är det slut på detta jordelivet, och då skola vi, enligt Guds vilja, i evig fröjd och salighet vara med Gud, änglar och helgon i ett evigt paradiset.

Ty detta var ju Guds eviga råd, då han skapade människan. Och detta var ju hans råd, hans mening, då han utgav sin egen Son för vår frälsning. Detta var ju ock hans mening, då han gav oss sitt heliga ord, och då han sänder oss sin helige Ande. Hela Guds rikes alla nådesanstalter på jorden vittna ju nog tydligt, att vi äro ämnade för ett evigt liv i himmelen. Huru billigt då, säga vi ännu en gång, att du troget håller hans bud under prøvotiden!

Och vad det vill säga att »älska Gud av allt sitt hjärta», veta vi, nämligen att ingenting på jorden så intager, gläder och sysselsätter dig, som din Gud, hans vänskap och hans umgänge; så att du beständigt har i honom din hjärtelust och hos honom ditt tillhåll.

Var och en vet väl, huru kärleken är beskaffad, nämligen att man helt och beständigt vill umgås med den, som man mest älskar, vill se honom, tala med honom och, när han är frånvarande, har en besynnerlig lust att tala om honom; sådan är ju alltid kärlekens art. Och vidare, att det är den största glädje, när man finner ett sätt att tjäna, behaga och glädja den, som man mycket älskar; detta är ju kärlekens art; därför säger ock skriften: »Detta är kärleken till Gud, att vi hålla hans bud.» Så veta vi ock, vad det är, att »älska sin nästa såsom sig själv», nämligen att du delar lika emellan dig och din nästa, att när du har två livklädnader, du giver den ena åt den, som icke har någon (Luk. 3:11); att du bekymras lika mycket om din nästas väl, som om ditt eget; att du gläds lika mycket, när han blir ärad eller annars lycklig, som om det hände dig.

Se, sådant är ju alldeles rätt och billigt. Och om du ändå icke gör vad Gud i dessa billiga bud fordrar, så måste du ju vara en förskräckligt ond människa. Och ve dig, om du skrymtar inför Gud och ljuger på din själ, så att du blott hastigt försäkrar: »visst älskar jag Gud och min nästa», fastän du alls icke har dessa allmänt kända egenskaper hos kärleken! Och trefalt ve, om du icke ens allvarligt *bemödar dig* att fullgöra vad Gud kräver, utan lever i ett så lättsinnigt förakt för Gud, att du knappt en gång tänker på att göra vad han befallt, eller vid upptäckten därav, icke ens allvarligt ångrar det eller bekymrar dig därom! Det är ju att alldeles säga Gud i ansiktet: Jag bryr mig icke om dina bud; jag bryr mig icke om ditt välbehag; du vare vred eller god, jag bryr mig icke därom. - Och sådant vore ju att alldeles på en gång avsäga sig Gud och giva sig åt djävulen.

»Men Gud har ju givit oss en Frälsare, som återlöst oss med sitt dyra blod; vi skola väl tro på honom?» - Ja, högtlovat vare hans namn! Och nu komma vi just till den största och allra viktigaste bevekelsegrunden att älska Gud och hålla hans bud. Nu komma vi till den rätta andliga och kristna betydelsen av Herrens ord till Israel: »Jag är Herren din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset.» Vi veta alla, huru Israels historia, men i synnerhet dess trälldom i Egypten och dess förlossning därifrån, är Guds egen största bild av hela människosläktets andliga trälldom och andliga förlossning. Och det är denna andliga förlossning, som utgör Guds allra största välgärning, och som därför bör allra kraftigast beveka oss att älska Gud och hålla hans bud.

Låt oss då allvarligt behjärta vad vi tro och bekänna om *den förlossning, som är skedd i Kristus Jesus*. Du tror, att »Gud så älskade världen, att han utgav sin enfödde Son» till en försoning för våra synder. Du tror, »att Jesus Kristus, sann Gud, född av Fadern i evighet, och tillika sann människa, född av jungfru Maria, är din Herre, vilken dig, förtappade och fördömda människa, förlossat, förvärvat och vunnit från alla synder, från döden och djävulens våld», och det »icke med silver eller guld, utan med sitt heliga och dyra blod samt sitt oskyldiga lidande och död». Är det icke då billigt vad som vidare står i samma trosbekännelse, nämligen att allt detta skett, »på det du skall vara hans egen, bliva och leva under honom i hans rike och tjäna honom i evig rättfärdighet, oskuld och salighet»? Så säger ock aposteln: »Han har dött för alla, på det att de, som leva, icke mera må leva för

sig själva, utan för honom, som för dem har dött och uppstått» (2 Kor. 5). »Guds rike består icke i ord, utan i kraft.»

Skulle vi tro på Kristus, att han med sitt oskyldiga lidande och död förlossat oss ifrån alla våra synder, och vi skulle ändå icke älska honom, leva för honom och vara hans egna med hjärta, håg, sinne och alla krafter, utan ännu älska avgudarna mer än honom? Tänk, du firar vid julen Guds Sons födelse och ser i anden, huru det barnet, som var Guds Son, avlat av den helige Ande, födes i ett stall, ligger på krubbans strå, för att visa, att han var kommen att bli ett lamm, ett offerlamm, till att borttaga världens synder.

Du hör ängeln utropa över de betlehemitiska fälten: »Se, jag bådard eder stor glädje, som skall vederfaras allt folket; *ty i dag är eder född Frälsaren*»; du hör sedan den himmelska härskaran sjunga: »Ära vare Gud i höjden, och frid på jorden, till människorna ett gott behag.» Därefter ser du Frälsaren gå omkring, »görande väl och botande alla» och med många tecken av gudomlig allmakt bevisa sin sändning från himmelen, såsom då han i öknen skapar bröd för femtusen män; näpser havet, som stormar, så att det genast blir stilla lugnt; bannar ett fikonträd, så att det genast dör; näpser onda andar, så att de genast fara ut från människor; uppväcker här en flicka, där en änkas son, här en Lasarus, som redan luktar o. s. v.; och omsider hör du denne allsmäktige Herren säga: »Mitt blod varder utgjutet till syndernas förlåtelse» (Matt. 26: 28), och så firar du hans lidandes, döds och uppståndelses högtid.

Du ser den underbare Herren i offeringens stund bli själv offerlammet, bli svag, bedrövad, förskräckt och ängslig, så att han svettas blod; du ser, huru han fångslas, bindes, bortsläpas, och sedan på allt förskräckligt sätt marteras; du ser en grov dräng giva din Frälsare en kindpust; du ser hedningen Pilatus lämna honom åt sina bödlar - vad göra de med honom? - du vänder kanske bort ögonen därifrån - de avkläda - vem? - din Herre Jesus, till vilken du i bönen ropar; de binda honom vid en påle; de hava förskräckliga piskor i sina händer, de hudflänga hans heliga kropp så, att man kunde »räkna alla hans ben».

Och du tror skriftens ord, att han nu blev »sargad för våra överträdelser och slagen för våra missgärningar» (Jes. 53). Men vad göra de vidare? De vrida tillsammans en törnekrona, vars grova taggar de med rör slå in uti hans huvud; ja, omsider ser du din Frälsare arbeta med en tung börda. De tvinga honom att bära det träd, på vilket han skall upphängas. Och om du nu får en blick av honom, som arbetar och har sådan möda, vad säger han till dig? Han säger: »Du tröttade mig med dina synder, plågade mig med dina missgärningar» (Jes. 43). Men vad göra de mer? De slå sedan grova spikar genom hans händer och fötter - och så hänger han i luften på en avrättsplats. - Och detta är din Frälsare, Jesus Kristus!

Men så förskräckligt mycket fordrades för att förlossa oss ifrån vår trældom under synden, djävulen och döden. Tänk nu, huru du borde älska! Med vilken utsäglich kärlek, ja, kärlekssmärta, du borde omfamna hans fötter, som lidit allt detta för dig - och med vilken utsäglich kärleksfröjd du borde sluta honom i ditt hjärta, honom, som med sådant lidande förlossat, förvärvat och vunnit dig från alla synder, från döden och djävulens våld och förvärvat dig en evig frihet från dessa våra fiender och en evig salighet i himmelen! Tänk, om du ändå är tvärtom kall för honom, lättsinnig och tanklös - är du icke då riktigt värd att i ögonblicket sönderkrossas av ett Guds vredes åskslag och kastas såsom en förbannad varelse i avgrunden?

Såsom ock Luther säger i en predikan på Långfredagen: »Det människohjärta, som genom allt Kristi lidande och Kristi kärlek icke varder mjukt och bevekt, måste vara hårdare än sten, ja, hårdare än järn och stål.»

Då den himmelske Fadern har uti sin Sons utgivande, marter och död så alldeles uttömt sitt kärlekshjärta mot oss människor, och denne vår trogne broder och Frälsare har av stor kärlek lidit så oerhörda marter för oss, att inga mänskliga tankar eller ord räcka till för den betraktelsen; och då människor, som allt detta veta, tro och bekänna, likväl gå sin väg fram så lättsinniga, kalla och otacksamma, alldeles icke lägga det på hjärtat, älska och tillbedja den käre Guden för allt detta, utan leva ännu fram i sina avgudars och synders tjänst, skall den store Guden hålla allt detta för oskyldigt? Skall han vara lika mild och vänlig mot sådana?

Kan man undra, att han då varder vred och säger: »Aktar du då alls intet all min stora kärlek, då jag så faderligt och hjärtligt sökt dig och för din skull kastat min Son i så stora marter, så aktar jag

icke heller dig. Frågar du icke efter mig och vad jag har gjort, så frågar jag ock icke efter dig. Vill du icke hava min kärlek och vänskap, så skall du ock hava min vrede och ogunst.»

- Ja, så går det sannerligen med de själar, som icke låta väcka och beveka sig av någonting; Herren Gud lämnar dem sedan åt deras egna lustar, åt förtjusning och förblindning av djävulen, så att de skola sedan kunna alldeles fritt synda, och det skall intet bekomma dem.

Sådan förskräcklig vrede följer på Guds stora nåd, när den blir föraktad, så att den icke får verka någon genkärlek, tacksamhet och gudsfruktan. Där mycken nåd och kärlek gives, där blir ock ansvaret och domen svårast; såsom ock aposteln säger: »Kunde icke *de* undfly, som syndade mot Moses lag, huru mycket värre straff, *menen I*, skall icke då den anses förtjäna, som har förtrampat Guds Son och för orent aktat förbundets blod!» (Heb. 10). Och härmed hava vi då sett, huru just denna allra största Guds kärlek i Kristi försoning medför den allra starkaste förbindelse att också älska och frukta en så nådefull Gud och troget hålla hans bud.

Men nu - utom allt detta, som kan göra de döda levande och de iskalla brinnande, om de blott kunde höra, se och besinna det, nämligen att människan är ett sådant föremål för Guds hjärta, att han för hennes skull skapade allt, vad på jorden är, och för henne tillredde himmelen ifrån världens begynnelse, och för henne givit ut sin ende Son till hennes Frälsare - utom allt detta, som tillhör hela mänskligheten, såsom Guds stora allmänna kärlek, så har ock varje enskild människa i sin egen levnadshistoria sannerligen sådana erfarenheter av Guds kärlek, att den människa, som finge sina sinnen rätt öppnade att se allt, vad Gud blott med henne har gjort, skulle väl bliva alldeles vanmäktig under den skuldbörda, som därav härflöte.

Ja, hon skulle icke kunna leva, hon skulle dö av häpnad över att Gud varit henne så nära och nådig - och hon så blind, iskall och död för honom. Då Petrus blott fick ett stort fiskafänge och därigenom såg, vem han hade i sin båt, sjönk han genast ned till hans fötter och ropade: »Gå ifrån mig, ty jag är en syndig människa.» Om en människa kunde riktigt tro och besinna följande Jesu ord: »På eder äro till och med alla huvudhåren räknade - icke ett hår på edert huvud skall gå förlorat» - och i ljuset av de orden beskådade sin egen levnads erfarenheter - o, huru hon skulle förkrossas över sin förskräckliga kallsinlighet mot en sådan Gud och Fader!

Hade hon därjämte i Kristi lidande sett något och märkt, huru hon borde frukta och älska Gud, och huru hon med sin kallsinlighet för denna oerhörda Guds kärlek tusen gånger förtjänt kastas till helvetet, så skulle hon fritt och villigt bekänna, att allt det bittraste elände på denna jord vore för henne en alltför stor nåd, emedan hennes rätta förtjänst vore helvetet; så att även den människa, som vore för detta liv den olyckligaste, skulle ännu anse sin lott för en alltför stor Guds mildhet. Sådant är det *sanna* förhållandet. Tänk då, när du kanske tvärtom även har att tacka för mången timlig välsignelse och glädje, ja, kanske för synnerligt nådefulla skickelser av ditt livs Gud, huru du då borde älska honom! - Men ännu mer!

Om du finge ögonen öppnade att även se Guds stora *evighetsomsorg* om oss, eller hans trofasta nit om våra *sjäalars frälsning*, för vilken han ofta måste använda de hårdaste slag, för att krossa, väcka och återföra våra avfälliga hjärtan, så att du såge, att det bittraste, du erfarit, icke blott varit väl förtjänt såsom straff, utan just varit Guds nådefulla skickelser för din eviga välfärd - o, vad skulle då återstå för dig att skåda i din levnadshistoria, annat än en oändlig kedja av de största välgärningar av din trogne, himmelske Fader? Och vad är du då din Herre skyldig?

Men nu har du ock kanske mottagit många sådana Guds välgärningar, som du själv förstått att uppskatta. Kanske du minns en tid, då du var i någon större nöd eller i någon stor fara, något djupt bekymmer, som dag och natt avpressade dig ångestsvett, och Gud hjälpte dig så underbart, att du själv såg, att det var Herren. Du har kanske erfarit påtagliga bevis av bönhörelse, så att du liksom med ögonen sett, att Gud varit dig nära, att han vet av dig, att han gjort dig enskilda nådebevis; och du minns kanske, vilka tacksägelser och löften till Gud då flutit ur ditt upprörda hjärta.

Kanske du ock minns, huru du glömt och svikit sådana löften, huru du på nytt syndat mot din Gud, och han har dock icke behandlat dig efter förtjänst, utan låter ännu sin nåd vederfaras dig. Ja, kanske den allra största av Guds nådevälgärningar redan vederfarits dig, att Gud med sin helige

Ande besökt din själ - du har haft enskilda besök av den höge gästen, som klappat på ditt hjärta och kallat dig till bättring och sin nåds delaktighet.

Kanske du redan erfarit en hel benådning och haft vittnesbörd om ditt barnskap hos Gud. Ännu mer: kanske du ock, efter mångfaldig olydnad och otrohet mot en så nådig Gud, har erfarit, att han ändock icke helt övergivit dig, utan förlåtit dig allt sådant och ännu med sin Ande verkar i din själ. O, huru skulle icke du böra älska och frukta din så nådefulle Gud!

Betänk sålunda all den nåd, du erfarit, och känn då betydelsen och kraften av den majestätiska röstens inledningsord till lagen: »Jag är Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trälldomshuset. Du skall inga andra gudar hava jämte mig.» Vi hava nu sett, vad de orden innebära för oss; vi höra nu var och en i dessa ord följande tilltal: »Jag är Herren, din Gud, som skapat dig och alla människor till mina barn och arvingar, och skapat allt, vad på jorden är, för eder. Jag är Herren, din Gud, som av begynnelsen berett himmelen till edert eviga rike, att I skolen där njuta salighet hos mig förutan ände.

Jag är Herren, din Gud, som givit dig min älsklige Son till en Frälsare, och som genom hans marter och död förlöstat dig från synden, döden, djävulen och helvetet, den eviga trälldomens hus, så att synden icke skall utestänga dig från himmelen, djävulen och döden icke behålla dig, om du blott hyllar Sonen. Jag är Herren, din Gud, som genom en stor evangelisters skara givit dig mitt ord, med vilket min Ande verkar allt härligt på jorden.

Ja, jag är ock ditt livs Gud, o människa, som först med faderlig huldhet allt ifrån din födelse vårdat dig »såsom min ögonsten», inlagt hos din fader och moder ömhet för dig, med mina änglar bevarat dig, och sedan i allt så vakat över dig, att vad bittert eller ljuvt, som någonsin rört ditt hjärta, har allt varit dig tillskickat av mig - »på eder äro till och med alla huvudhåren räknade» - så att icke ett ord av någon människa, icke en blick, som antingen sårat eller vederkvickt ditt hjärta, har träffat dig utan min tillskyndelse (Klagov. 3: 37, 38 och 2 Sam, 16: 10).

Jag är Herren, din Gud, som ock allt framgent har ditt liv och all din välfärd för tid och evighet i min hand. Den jag välsignar, han är välsignad; den jag förbannar, han är förbannad. Mig allena skall du över allting frukta och älska, och på mig allena förtrösta. »Du skall inga andra gudar hava jämte mig.»

Se, den människa, som kan känna sanningen av allt detta, och likväl icke begynner på allvar »tänka på Herrens befallningar, för att göra efter dem» (Ps. 103: 18), utan ännu kan vända sig bort till sina fåfängliga småting, till sina avgudar och synder och ännu kan vara säker och vid gott mod - den människan måste väl vara nog tjust och förstockad och »närmast förbannelsen», den människan måste väl hava »ingått förbund med döden och hava gjort avtal med dödsriket» (Jes. 28: 15).

Ty annars skulle dock alla dessa dyra förbindelser göra Guds vilja och bud så viktiga för henne, att om hon därjämte såge, vad dessa kräva av hela hennes väsende, hennes hjärta, håg, tankar och alla krafter, de sannerligen skulle samla över henne en skuldbörda, som måste trycka henne i stoftet och tydligen säga henne, att hon är med all rätt fördömd. Ty dit måste det komma, om människan rätt förstår och vördar lagen.

Därför säga vi åter: Den människa, som icke kommer till denna erfarenhet av lagen, måste nödvändigt vara en hal och lättsinnig gudsföraktare, som egentligen icke frågar efter Gud och hans vilja, hans nåd och hans vrede, eller vara en förtjust skrymtare, som gäckas med Gud, ägnar honom blott några yttre gärningar och låtsar icke veta, vad han kräver, nämligen *hela människan*, hennes hjärta, håg, sinne, tankar och alla krafter.

Då nu ett sådant gäckeri och förakt för Gud övas av människor, som icke blott *veta* alla de Guds oändliga välgärningar, som vi här påpekat, utan ock själva hava *erfarit*, ja, i alla sina livsdagar var stund åtnjutit desamma, då måste man väl häpna och bekänna, att »deras dom är rättvis».

Gud hjälpe då var och en att vakna ur djävulens tjusning, till att besinna vad vi här sett, huru Guds oändliga kärlek och godhet medföra de starkaste förbindelser att älska och frukta honom och troget hålla alla hans bud; och besinna, att om ock vi sova och glömma dem, han, den evigt varande

och oföränderlige, ännu varje ögonblick har samma nit om sin lag, som då det brann vid Sinai; ty han, *Jahve*, kan ju omöjligt förändras. - Och han är allestädes närvarande. Han ser oss väl, ända in i själens doldaste djup; därom hava vi själva vittnesbörd i vårt inre. Och hans bud äro högst billiga; det är ju idel kärlek i allt, både vad han bevisar oss och vad han begär av oss; det måste då vara en förskräcklig ondska att icke hålla de buden. - Låtom oss nu gå att se, vad vart och ett bud kan innebära. Herren vare oss därvid nådelig och förläne oss sin Andes ljus!

- C-O Rosenius 1857

© [www.pietisten](http://www.pietisten.com)

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

Texterna får dock inte användas i någon form av försäljning utan tillstånd från [pietisten.com](http://www.pietisten.com).